Ա. Զ. Գ. Ա. Ս. Է. Ր.

Հրատարակի յամենայն Շաբաթ օր՝ յառաջնոյ Ցուցակի՝ Ցարեկան Կ., Ռուփի 24, Թանձրն փայ Ընկերութեան 500.

ՈՒՍՈՒՄՆ ԱՌԻՒԾ ՋԱՆԱՐԴ ԽՐԱՏՆԻԿ

Ամենայն ազգային հրատարակութիւնք ձրիաբար մտցեն. Այլանձին օտար ազգաց մանկանց 2 անայ առ տողն

[illegible]

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԴԻՏԵԼԵԱՑ

ՀԱՏ. Գ. ԹԻՒ 115. ԿԱԼԿԱԹԱ 1847 Հոկտեմբեր 25.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԿԱԼԿԱԹԱ

Պուրգա 'ի դուրս եղանէ, դըժոխայինն գրօշած, գեղջն գովկանար գինք. Ջանս բազկանք են նորա, և յիւրաքանչիւրատմ կրէ գործըս զարհուրանաց և մահու. Պաշտելիք գարշելեացն դրաւնն 'ի գիւղից և գաւառաց, և դշօրան 'ի հօրանս ածուցն յաւերան մերկանանակք՝ առ 'ի գոհ անզանոյ նորա. Զարակեր որեանն գոգջեր զարբին յափշտէ, մահուա Բրահմանն 'ի շողերը հեշտանաց՝ զարէն կերակրեր թաչնոց. Բուրմըն ողբամահար՝ զղղի կուր ողջակեզու առաջի, և արարածսեր Մնաւոն զմարդ. օրատ 'ի զենումն՝ ոչ խղճէ. Ցորեկան ժամկաղութիւն պահող նոցա 'ի զեղխութեան փոխանակի, և կծծութիւն կծիկ յետ ատյ շռայլաբար 'ի մախս հանդիսից նորա. Իւ զինչ հանգէսքն եղեն ասպեօք, եթէ ոչ՝ թատրոնք լինն ազականաւէ մարդկայինս բնութեան որք զառանդանութեն նորա ընդ եմ՝ Ջրաբոգըյն Բարւոյն 'ի տեսիլ ածեն. զուսմանց և կրքաւէտոյ լրբութիւնք. ՊԵՏ. ԿՈՒՐԳԱՆԻ՝ առաջի ծնրեն նորա՝ եթէ գերբ ձեռնտկար. կեղծաւոր քաղաքականութիւն նորա՝ սուտ ոգաս հարկանէ գիւղն. Բանանքն փակին, զօրութիւնք զինոսթափ նրաուին, անհեղ որսամատնք թնդանօթից համրանան. Ընդէր, զի ներշոնչ և ոգւոյ իմաստութեան աշխարհին են արդասիք, և զզօրն Եւրոպացւոյն կասարել չիշխեն.

Մինչ Բրիտանեանութիւնն եր որ նախաղթ մինչ 'ի դրանց դժոխոց. և միայն դարրակ Բրիտանեացն որք չեմբացեանն զմահարեր խայթոց նորա. Իւ յայսմ իսկ, պարծանք Եւրոպացւոյ մըրումն և Դրութեան աստուածային բարբառոյ. որ՝ որպէս առաջին 'ի չէնաւուն բարեպաշտութեան յայս աշխարհ հասց, նոյն և հաստատուն կայ և մնայ որպէս ատղան 'ի հեղեղաց կռապաշտաց, թեպէտև

փորձութիւնք և գիտոս փորձին յոյժ։

Զոյն ժամանակ, և որքան ներեալ խաղ է՝ այն ունիմք. յորժամ ՝Ո՛ր՝ նոցա և Պոլսոյօնք մերոսուն տու- կերաց Ազգային Սուրբ Հաւատոյ [illegible] րոց, այնքան յաւէտ զեղծն օրինակն ուսմանց զաւակաց իւրեանց, այնքան դատել զեղծն սոյոյ Հաւատոյ իւ- րեանց, և այնքան առ և երկիւղ կե- րեցին Աստուծոյ ամենակալէ, մինչ [illegible] զմատ ամենայն [illegible], [illegible] թէ և պարապեցուցանել զնոսա 'ի խաղս կամ 'ի գրօսանս՝ յա- ւուրս [illegible] պաշտամանց կարգ. 'ի ՀՈԳԻՆ ՍՈՒՐԲ ապաստան ամենայն դատութիւն մեր դոյս.

ՎԷՊ ՎԱՐԺԱՆԱԿԱՆ

[illegible] ԱՂՈՒՍԱՆՑ

Ի Մ. Գ. ԹԱՂԼԻԱԴԵԱՆՑ Վ. Ա. ՍԱՐԿԱՒԱԳԻ ՈՐԲՈՑ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

ՆՈՒԻՐԵԱԼ

ԵՐԺԱՆԱՄԵԾՕՐ

ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻԱՄԱՅ Յ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԵՒ

ՕՐԻՈՐԴ ԹԱԳՈՒՀԻՈՅ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՔԵՐՑ ԱՌԱՔԻՆԵԱՑ

ԵՒ ՄԻՒՍ ԱՅԼ ԳՈՎԵՍՏԱԼԻՆ ԱԶԳԻՍ

Ի [illegible]

ԽՈՆԱՐՀ ԸՆԾԱՅԱԿԱՆՈՒԹ

ԶԱՅՍ՝ ուղիղ խոնարհեալ կարգաց աշխարհի Եւրոպայի ամենայն Յանկալեաններ՝ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ձերոց. [illegible] [illegible] [illegible] և Աշխարհին [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] և 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

բարեպաշտօնութեանց ուսուցանել կացուցին [illegible], և այսպէս մեզ զնոսա [illegible] Հաւատոյ Սուրբ Լուսաւորչական միջնորդաց արժանի ԵՒ [illegible] Ձերոյ. [illegible] զասա [illegible] [illegible] Ընկերութիւն, ու [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի Ջերդան [illegible], և [illegible] շնորհաց [illegible] րենի [illegible] Ձերոյ։

Իսկ ես, [illegible] [illegible] [illegible] և աշխարհի՝ այ- նէ զնաստակ բարի [illegible] Ձեզ. և [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] շնորհաց Ձերոյ [illegible] 'ի [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] աշխարհի և Ձեզ՝ [illegible] շնորհակալեա՝ [illegible] [illegible] [illegible].

Ուշիմ, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և Աստուած [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] բա- րեաց՝ ամէն.

ԵՐԺԱՆԱՄԵԾԻՆ ՏԻԿՆՈՒԹԵԱՆ ՁԵՐՈՑ

Ամենախոնարհ ծառայ

Մ. Գ. ԹԱՂԼԻԱԴԵԱՆՑ.

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ուրէն Եմմանուէլեան Պրդանոց Վ.ալէնեան 'ի պարգեւ Վ.ուլէնեայ · խորամանկութեան Մարտադենայ , և դըս-տերն հրաւէր · հաւանականութեան Պօտոչեկեայ 'ի գիւ-ղանոց Ալէնսւայ , ուրանէն տեղահան արքունեաց' որ ւնէր · տարաբաժան գիւղերին մասնէր , և պատասխան տէրութենէ 'ի մեծանց · պաշտօնէ Վալէնեան , տեղեկութեան և քննութեան Վաւէրեայ, Մոլդաւեան յայտ-նութեան , և հրեշտակի Գերմանացւոց և Ալբանացւոց' տարբեր զան Ալոպէն Հռովմայ Վ.իենայի ·

Որոց միանգամ եղծող երեւելի գործունէութեան . զի-տացէ' դի կար գրեմն և տպելն , բայց արդէն հանգա-մանաց տերբեներ · այլ թէ ո՛չ միայն անգլ Վ.իրաւա-ցին ձեռնարկաւ' Եւրոպա ընդ մեռ ևս համարոց · և Վ.ալէնտեան "Հիւսի- արևելք" լեզուաց թագաւոր ո՛չ ընդդիմացեալ տեղեկան մեղաց · Յորմէ հրաշալի ո՛չ 'ի մէջ ամենայն սիրելի և առաջ խորհրդոց Վ.ալէ-զանազ' յարժան պարապեալ յառ ընկեր զոր և ամենայն տիրացեալ 'ի տանց Ալբանիոյ' և այլն ·

Նոյ 'ի սմանէ և ձեռնադրութեան իմ, Դատա-փիլիսոփայութեան Օրէնսդրոց , Ալէքսանդր Լօրէնց , և ա-տաւել դաս դասին Մարք Մոնթէգիւի Փիլլոց և այն-պիսի պարտէր նորա հանճարոյ արձակեալ 'ի բնոյ և ձեռագրաց, հանդէս թէ նշանաւոր իմ գէ 'ի միանգամ մեծա-նէն 'ի վերայ' զոր այսօր գրեաց էի · արդէ և ամենայն տան ըստ' ո՛չ միայն ընթերցող միայն էր իմ , և ո՛չ ընկերին · Եա Երկրորդ դրամաց պատմութիւն ·

Արժանապատիւ Վարդապետ օրբոյ Երուսաղէմի' Մաղաքիա Արասխանաբեան' գրէ առ մեզ 'ի Մուշայ · թէ Բարձր Մեծապան Կիրակոս Արք եպիսկոպոս ընդհանուր ժողովով այ-գին 'ի ներկայութեան Ամենապատիւ Տեառն Մատթէոսի Պատրիարգի մե-րում 'ի Պոլիս' ընտրեցաւ Պատրի-արգ Աւագերականն Աթոռոյ Սրբոյ Երուսաղէմի · փոխն հաստատէ և Աստուր Աստուածան : Իւ մեք հաւատա-կալեն ընդհանուրեմք մեզ և ընդհա-նուր Ազգի միում զարժանաւոր ընտ-րութիւն նորա · երանաւոր զգործ գործով մեծ յորում ՄԱՏԹԷՈՍ Մատ-թէոս և Կիրակոս հովուեն զեկեղե-ցի Աստուծոյ ·

Որ հեռացէ Բարերարն Աստ-ուած 'ի կեանս ազգս , կամ հնազանդու-ցէ զաւտքս անձին երանականաց յո-բինակ և 'ի խորհուրդ համօրէն Աղ-դիս, ամէն ·

—Ո՛չ խաչին մասամբ ասա, և ո՛չ երկիրին' բլիթ · — Յամայ հետև քա-րոզէր յաւէրժայինական խաչեակ 'Օ· Ա·, 'Նուրինակ Հնդկայ' թէ ապագրեալ Աղաւակր Զաքարիայ Պատրիարգի զՅովհաննու' Կաթու-ղիկոսի Պատմութիւն Հայոց' բամա-նորդէր և հեռաւոր սրդւոց իւրոց ըն-'նակելոց 'ի Հնդիկս' զօրինակս նոյ նորա · Այսպէս քարոզէին հատանէ · և աչք մեր յուսին հայելոյն հայերգան, և գեռ ո՛չ երանեցաւք կատարածով աւետեացն · Զնորա ասեմք , զի այսու-հետև յատուկ հոգողութեամբ Ամե-նապատիւ Հօր և Պատրիարգին Եր-րուսաղէմի' արժանացուք ո՛չ միայն խոստացեալ բարեացն հասանել , այլ և անհիւլեալեաց իսկ' արդարյա զրեանց ապագրութեան և արուեստից սխրա-նեաց ամենութեան և աքանձութեան ,

---

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

'Ի Ջուղայ 1847 Յուն. 10 ·

Խորև մեծ անուն յասաց քան զայս' Սրբազան Տէր Յովհաննէս Սու-րէնեանց Արքեպիսկոպոս Առաջ-նորդն Սրբոյ Ամենափրկչի Վանաց Ջուղայոյ' ընկալաւ 'ի բազում ամ-աց հետէ անկեալեալ պատուհն (որ է պատկեր Փրկչին մերոյ յիսուսեալ շուրջանակի ականմբք պատուականօք ·) 'ի Կայսերէն Ռուսաց' շնորհիւ և միջնորդութեամբ նախարարին արժ-ման Ռուսաց Դեսպանին' որ 'ի Թեհրան, Բանզի նա 'ի դատել իւ-րում 'ի Պարսկաստանէ առ Ռու-սաստան' այց առնելով Սպահանու. Ջու-ղայաբնակաց · յորում ժամանակի

Արքային Շահզադէին խնդրեաց 'ի նմանէ արժանի կացուցանել զինքն առաջի Կայսեր՝ վասն առաջնոյն նոյն առանձնաշնորհութեան 'ի նմանէ ։

— Յետ փոխման յաւուրց ․ նորին Գերազանցութեան Մօհթէմէտ Դօվլէ-լոյ կուսակալին Սպահանայ՝ նորին Եղբօրորդի Գերապատիւ Միրզայ Գօրգին խանն որ յաջորդեաց իբր տեղակալ սահմանութեան տեղւոյն յուսադիր լինելով յԷպարքոսէ Թագաւորին Պարսից հաստատման 'ի վերայ պաշտօնի լիակատար կուսակալութեան գաւառին , անդ հետ զհետէ ընծայել տացեալ Էպարքոսին ըզ մեծ գումար դրամոյ և զայլ պարգևս պատուականս իրաց ․ սակայն մինչև ցարդ չէ նմա յաջողեալ հաստատիլ լիակատար իշխանութեամբ 'ի վերայ ասացեալ պաշտօնին ։

Վերոյիշեալ Էպարքոսն հրամանաւ Թագաւորին առաքեաց զերիս խիլայս՝ որք հանին առ միով եօթնեկու յատուկ ձեռն դոյս ․ (որք էին լօդէկ ասուի՝ ձեռագործեալ 'ի Քէշմիր ․) վասն երից յետագայ անձնաւոր անձանց , այսինքն Գերապատիւ Միրզայ Գօրգին խանին ․ Վսեմապատիւ Կնեազ Դաւիթ Յովսէփ Մելիքեանցի , և Գերապատիւ Սպարապետ Սլէման խանին ․ վերջինս է նախարար Գասթիլայ և Մուհամմէդայ սահմանաց , առ 'ի տալ նոցա ազաթափել ։

Գերապատիւ Միրզայ Գօրգին խանն որ և ընկալաւ զհրովարտակ Էպարքոսէն՝ գրով այնու հրամայեալ՝ զի յարատևեսցէ 'ի պաշտօնի գաւառապետութեան Սպահանայ իբրև փոխ կուսակալ , եղև առաջինն՝ որ հանդիսիւ 'ի բաց հանեալ զհանդերձս ուղղ իւրոյ՝ էարկ զանձամբ իւրով զգեստն վերոյիշեալ ։ Յետ երից աւուրց Վսեմապատիւ Կնեազ Դաւիթ եկեալ 'ի Ջուղայոյ առ քաղաքն , և մտեալ 'ի մի 'ի Թագաւորական պալատացն տեղւոյն մերկացաւ անդր 'ի հանդերձից ուղղ իւրոյ՝ և զգեցաւ զնոյն վերաբերեալ յոգին , Մեծաւ հանդիսիւ դարձաւ 'ի Ջուղա 'ի տուն իւր՝ ընկերեալ ընդ բազմաց մեծամեծաց յերևելեաց և 'ի Մահմետականաց ․ և յանթւոց անցանելոյ նորա ընդ մէջսն Ջուղայոյ՝ Հնչեցան զանգակքն Սրբոյ Վանից և այլ Եկեղեցեացն ․ իսկ յաւուրն Գերապատիւ Սպարապետ Սլէման խանին առաքեցաւ առ նա 'ի Գասթիլ ։

'ի Ջուղա 1847 Յուլիսի 18

Սուլէյման Սարթիփ խան Եղբօրորդի հանգուցելոյ Մօհթամէտ Դօվլէյին և իշխան գաւառացն Գասթիլայ և Մուհամմէդայ , որ կարկեալ ըզդէմ ունել բուռն զօրութեան Վալի խանին՝ պատրաստեալ զամենայն ատրացուածս իւր 'ի կամս ազատութեան նորա յԹօղլի՝ չու առնէր դէպ առ Թէհրան , առ 'ի բողոք հարկանել զնմանէ առ Թագաւորն ․ Շացեալ Վալի խանն՝ որ քանի մի ամօք յառաջ քան զայս էր իշխան վերոյիշեալ գաւառացն , և կարգեալ 'ի Մօհթամէտ Դօվլէյէն կայր արգելեալ 'ի Սպահան մինչ ցփոխման ասացեալ իշխանին ․ 'ի մեկնիլ նորա փախուստ առեալ գնաց առ Թէհրան , և անտի առ Գասթիլ ․ ուր զօրաժողով լեալ՝ յանկեալ Ջ ունեն ամօփ յարձակել 'ի վերայ վերոյիշեալ Սարթիփ խանին ; Կարծիք են ոմանց զի առ գաղտ ակնածելութ Հաջի Միրզայ Աղասի Էպարքոսին և արձակեալ 'ի վերայ Սարթիփ խանին ։ —

Նոյն ինչ լուր 'ի նեղ արկածից Սար-տինի Իշխանին հասու առ 'ի Սպա-նիոյ յանկանելոյ եղկելւոյ որդւոյ նորա՝ չուեցին նորա հայրենի փեսային իւրեանց առ Ֆերտինան, առ 'ի սպառ արկանել Թագաւորին կամ նորին Եպարքոսին, և զանձնել պհայթայթանս զերծման հօր իւրեանց 'ի վարձա-նաց առ դուքս Հասնեաց. ուր ժամա-նեալ նոցա որպէս պատմի, բազում մարդասիրութեամբ եղեն ընկալեալ Արքեպիսկոպոսէն և յառաջեալ 'ի նմա-նէ ընդունել զհատուցումն խնդրոյ իւ-րեանց.

—Մերզայ Գօրգին Խան Եղբայր մերձաւորական Մալքոմ Խանին (որ յա-րէ անտի մեռանելոյ Հօր Իպրօրն իւ-րոյ Մոհէթմէտ Գօվշայէն յաջոր-դեալ 'ի տեղի նորա իբրև փոխանակ քաղաքականի կառավարիչ դ.քաղաքս.) ունի զինի առեալ ատեալ մեծարել իբրայիե և հրամանատարու Նորին Մե-ծափառութեան և լիակատար իշխա-նութեամբ կարգել կուսակալ դա-ւառիս այսմիկ.

—Հիւ ասացաք և չարամիտ Մահ-մուտ-ալի Խանն (որ ակնոյ Թշնամի էր Մոհէթմէտ Գօվշային. և զնի մահու նորա մեքենայէր չարաչար մեղանել աստուածոցն.) Հրամանաւ Եպարքոսին կալեալ եղև և 'ի բանտ արկեալ 'ի 15 Յուլիսի ամսոյ. 'ի Մերզայ Գօրգին Խանէն. և կար-ծի թէ տարցի նա առ ա Թէհէ-րան.

—Կ, բանաբնակ Նախարարի կոչեցեալ այրն՝ որք մեծ Թագաւորին շքեղ ապարանսն զեկարտանս իբրև 2 ժամ-նեկաւ յառաջ քան զայս յարձակեալ 'ի վերայ Նահանգըն. Հայ գելքն՝ որ 'ի փէլերիս յափշտակեալ են զինչս բնակչաց տեղւոյն. ինչ որոց և զերե-վարս և զինչս Յորդայ Պարոն Կա-թողիկոսի Մեկտիչ Պօլկայէնս որ է-իշխան փէրիա.—Յուսեալ Պարոն Կոտապետն հրամանաւ Միրզայ Գօր-գին Խանէին առեալ ատափ ('ի Սպա-հանայ) իբրև 40 հազիւ 'ի Հայ Հե-ծելոյ զօրաց ընթացեալ հազիւ Թնդա-նօթ արձակաց, նոյնպէս և երեսուն 'ի մարտիկ ծառայից Միրզայ Գօրգին Խանին՝ եւ յեօթն Յուլիսի ամ-սոյս առ փէրիա՝ և որպէս պատմի այժմ, թէ նա յամենայն զկզորելոյ եկելոց զհանապարհօքն կարավէլն լնուլ զօրականօք մտեալ է արդէն 'ի փէ-րիա, և ունի մարտ գնել և վանել զառաջնորդ Նախարարին անուն՝ յետս առնելով 'ի նոցանէ զինչսն զորս կողոպտեալ են 'ի փէրից.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

“Վեհափայլ օրրագնութեան Ներ-սէս Կաթողիկոսն Տփխիս հասանե-լէն 'ի վեր անդադար զբաղած է բազմաթանակ ազգօգուտ գործե-րով, և զանազան դրութեամբք զա-րոնք ամէնքն իւր ձեռօքն կըլլէ. ինչպէս յառաջ, որ էր անդր վիճա-կաւոր Նախիջևանի. Նախանձնդիր ա-ռաքինութիւն, սրբութիւն ոգւոյ, ար-բութիւն մտաց և ակնածութեան ընթացքը նորին, հանգիստ, մեծ բանիւ ասա-ցեր, ամենայն կերպիւ կատարեալ է ինչպէս 'ի յինքն իւր առաջ վիճա-կաւոր յամին 1826 և ամենեքին փո-փոխութիւն մին չկայ. Ինչոր ժողո-վուրդք տեղւոյս զարմացած միաբա-նեն էն Նորին Վեհափայլութեան այսպիսի առատաձեռն կարգի արժա-նաւորութեանն, և զարմանալութեանն վերայ և այլն.”

Սեւարեան.

☞ Ցանկալի լինէր ազգին, եթէ հոգեւոր որդիք Նորա նորանոր ջերմեռանդութեամբ եռացեալք՝ զգործն կանոնց համեմատ կատարէին և մանաւանդ այսպիսի ամէնընծայ մտաց Մխիթարեանք Մ. Եհովսեփին՝ զիւր ազգասիրական խորհուրդն ՚ի գործ մատնայցուցանել յօգուտ և ՚ի մխիթարութիւն համօրէն Ազգին. Տէր Ամենակալ յաւելցէ նմա կեանս բազում ամաց անդորրութեամբ, քանզի եթէ Օրագրոյն Վայելչ Ազգ միոյ՝ պիտանութեամբն եղեալ՝ և պատուականն նշանն նորա և զուգել զհոգեւորս իւր, որպէս յորինն և յեռանդն, ուրեմն որով խրատեմք կարիցեմք ասել ուխտ մեծամեծացն բարեաց, որ ՚ՆՈՐԱ Աշխարհի միոյն գլուխ և գործ. Եռացեալ թող որդիք Սրբութեան նորա, յուսով եւ ջերմեռանդութեամբ ՚ի թերևս համանել այսպիսւոյ Հօր. Ամենայն ինչ գտանի մեզ, այլ ՚ՆՈՐԱ մեզ ոչ գտանի.

—•✦•—

ՕՏԱՐՆԻՔ

Ի թիւ 272 Աւետաբեր Օրագրոյն ընծայեցաւ.

—Կոստանդնուպոլսոյ երեւելի Ազնուականաց միոյն՝ որ էր արքունական և ռամկական ծառայութեանց բարերարութեամբ սպասաւոր եղած է բազմաց հասարակութեան, յօժարամիտ տարագրեալ է Բոդոսփոր պատուական Օրագրին Մ. Եհովակոսի երկու հարիւր օրինակ մինչև երեք ամի. Յիշեալ օրինակներն Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարքին ձեռօք ծրի ազգային ուսումնարաններուն, որ ՚ի Տաճկաստան. ուստի Խորհրդ և նորա մեծամեծներին գոհունակութեանս հա-

մար արդէն 16 օրինակ ընկալաք ՚ի Կոստանդնուպոլսոյ՝ և բաժանեցաք ըստ արժանւոյն համեմատ հրամանաց Նորին Բարձր Սրբազնութեան.

☞ Ընծայեմք, զի և առաջին հնգկս երեսուն օրինակի Ազգասիրական և Ուսումնասիրական Բարերարութեան հեռանկարք, զի որ առաւել զուսումն ազգին՝ առաւելու զերջանկութիւն իւր.

—Արքունական հրովարտակաւ Սուլթանն յարգամեծար Յակոբ Աղայն ընկերութեամբ Աճէմեանց հանքային Մօսի. Ամիթին յերեկ հասոյ իւրեանց մայրաքաղաքն դարձան. և այսօր վերստին մեկնեցաւ Սըլաւիւ նահանգ երկնային՝ այն տեղի գտնուած քանի մի տեսակ հանքերուն վրայօք քննութիւններ աւնելու համար.

—Նոյն օր Վրացական շոգենաւով հասաւ ՚ի Կոստանդնուպոլսոյ Նախաղէտական Յակոբիկ աղան Աբդուլմէճիտ, որ քանի մի ժամ ՚ի մէջ քաղաքիս մնալէն յետոյ շարունակեց իւր ճանապարհորդութիւնն ՚ի Փարիզ ուղևոր այս ծաղկահասակ ուսումնական պատանին, որ արդէն հայկաբանութեան մէջ յառաջացած է, ու Փարիզարէն ֆրանսերէն եւ բուսականներ ալ գիտակ է. իւր գանձերին ուսումնից կատարելագործութեանն սիրոյ պատճառի.

Ներկայիս գովութեան արժանի է մեր Հայազգի երեւելի Աղայից այսօրինակ ուսումնասիրական ջանքն, որ ամէն կերպ հայրենասէր միջոցանէ ՚ի գործ դնելով իւրեանց զաւակաց բարեկրթութեան ըստ աննմանն մտաց կատարեալ լինելոյ համար.

Յիշեալ շոգենաւով ուրիշ երկու ճանապարհորդք եւ եկան, յորոց մին Մանուէլեան Սրապիոն Աղային որդին, և

միւսն՝ Կրամեան Աննա տղայքն որդին. որք 'ի փոքրիկ երթան առաջնորդութեամբ մեծապատուելի վարդապետի մը Մուրատեան վարժարանին աշակերտելու համար։

Մանաւանդ յարգանաց Արապեան աղան որքան թարգմանատան ծառայութեան մէջ գտնուելով 'ի վաղուց անտի. Վ. Եհափա Թագաւորն 'ի նշան բարեհաճութեան սուժան համարեցաւ 'նորա ձեռնասպարհի և ուսմանց բաղըր ծոխքն արքայական պանձէն շնորհաւ.

—Անոնցմէ 'ի զատ երեք Տաճիկ երիտասարդ Եգիպտոսցիներ կային մերոյինչերով շոգենաւուն մէջ. որոք Մահմէտական կրօնաւորութեան հետեւին 'ի Կոստանդնուպոլիս Մեռբեւէի մըն մէջ. և անցեալին տարեւանդ մը մնացեալ էին Վ. եհափա Սուլթանին աշակերտել խոնարհաբար' թէ չառ կրպճին Պաղզէա երթալու զանազան դիտութեանց և Պարզեկեան լեզուին հետեւելու համար. ուստի Օգոստափառ Կայսրն մարդասիրաբար ընդունելով նոցա խնդիրն' բարեհաճեցաւ արքայական ծախիւք 'ի փարիզ ուղարկել զնոսա։

—Յարգանաց Կրմիկեան Յակոբ Աղային Մխիթարեան ամսագիր շինած 'նորասիրեալ գիրքն այս օրերս ձեռքերնիս հասաւ. պատուօգտակարութեան վրայ ուշերորդ համարելով երկարաբան խօսիլ. թախանձանօք կըյորդորեմք ամսագրասիրութեան հետեւող Հայազգի արհեստաւորներն որպէս զի ուշադրութեամբ կարդալով յիշեալ պատուական գիրքն, (որ ամենուն դիւրիմանալի լինելու համար աշխարհաբար և խիստ պարզ ոճով գրուած է.) անոր օգտակար խրատներն 'ի գործ դնեն բառ ամենայն մասին որով երկրպագութիւն չկայ թէ իւրեանց վասնակն կենդանապատիկ պիտի լինի. Մեծապատուեան մէջ պիտի տրուին նախ' թերթեր անկերունն և ածեյենալուն գիւղին համբան. երկրորդ' չերամ հանեաւն և մեղուաձեւերուն օրինաւոր կերպին. երրորդ մետաքս քաշելու վրայօք հարկաւոր եղած գիտելիքներն. Այս երեք մասին մերաբերեալ դիտելեաց համար գծագրեալ յատուկ ձեւեր էլ դրուած են յիշեալ գրքին մէջ' 'ի դիւրութիւն արհեստաւոր ընթերցողաց. Ատամ.

ԱՆԳՂԻԱ. ՄԱՆՉԵՍԹԸՐ

ՄԱՆՉԵՍԹԸՐ ԿՈՒՐԻԷՐ անուն Անգղիական լրագրին իւր 1870 երրորդ թըւոյն մէջ հետեւեալ յօդուածն կըհրատարակէ, որն որ յօժարամտութեամբ կիսութեամբ հաղորդելու մեր ընթերցողացն' 'ի մխիթարութիւն սրտի ազգասիրաց.

«Մէնչեսթրի ուրբ Օգոստինոսի տաճարին մէջ Նոյեմբերի 25ին առաւօտեան ժամն տասնին (բառ Եբաղցուց) եկեղեցականաց գլխաւոր մին տեղի ունեցաւ, որ անոր տաճարն օրինակ յիշատակութիւն մին չկայ ամենեւին Անգղիոյ Կաթուղիկէ Եկեղեցւոյ տարեգրութեանց մէջ. Երժանապատիւ Ներսէս Վ. Տաղլեանեան Կոստանդնուպոլսեցի Հայազգի Վարդապետն' Հայերէն լեզուաւ կատարեց սուրբ միաբանութեան պաշտօնն ըստ ծիսին եկեղեցւոյն. Քահանայապետն Աւ- նուէլ Արմէնի, որ այս քաղաքին կըբնակի, և այնուհետեւ յիշեալ վարդապետն նոյն լեզուաւ պատարագ ևս մատոյց. որուն' Կերպարանդութեամբ ունկնդիր էին Հայազգի և սոսոր ազգի ժողովուրդք.

Բանասիրական

ՀԱՑԿԱԶԱՆՑ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ 'Ի ՓԻՆԱՆԳ ։

'Ի մշտադալար յայս սիրուն կղզին
Պինանգ՝ Հընդկաստանի ընկոյզ գեղեցկի ;—
Ջեռուցեալ կենդանի չըքով սանձեալ ,
Ընդ կարկառակի ընդ էի խորհրդով ։

'Ի յաւիտենական փառաց յիշատակ
Պոհանայ ծովու կոր 'ի պատճէն ;—
'Ի Հընդկաստանեայն Աղեքսանդր ։
Պետոյն կրկնեալ եղիցի յայս ժե ;—

'Ի յԱրեւելից Հիւսիսոյ կողմ
Այլ շատ ընդ Հնդկ Հաստատեաց ։
'Ըն այրեցած գաւառ Ասիոյ յերկիր ,
Հանդերձ մատուցեալ կարի անուանի ;—

Պանծայ Հայկազանց բարձր Եկեղեցի
Հայրենեաց կերպիւ ծովու առ երի
Ցանցոյենամ եկաց 'ի շըքեղ վայրի
Ընդ ալեաց յափշտակեալ բնութեան քաղաքի ։

Ընդ Հովանաւորութեան սրբոյն Նաւաց
Եւ 'ի Հիւսիսոյ չեմաց ընծայեալ ։
Սիւնազարդ յարկաց կոչմանց փառաց ,
Պատուել պատկերաւք , 'ի միջի բարի ։

Համբաւաւոր թեւով Հայրենասիրաց՝
Խնամոց եւ այլոց բարեպաշտ անձանց ,
Ջանիւք եւ աղքատաց վաճառականաց՝
Այսպէս ԽԱՉԱՏՈՒՐ Որդւոյ Գալստանի ։

Կանգնեալ յամի Տեառն հազարերորդի
Ութհարիւրերորդ քսանմէկերորդի՝
'Ի պաշտօն Սրբոյն նոր Լուսաւորչի ,
'Ի փառս Արարչին , Փրկչին , Կենդանարարի ։

Նուիրեալ յանուն "Սրբոյն Գրիգորի"
Որդւոյ Անակայ՝ Հայոց լուսաւորչի ,
Պանծացեալ Հօրն այս Եկեղեցի
Այս կեան նազարական , յայս վախճան բարի ։

Հոգւով հոգեւորական պաշտամամբ սեղանի
Աւետարանաւ լուսով Եւխարիստի ։
Եւ սահմանադրութեան Հայոց ընծայեցաց
Դիմաց յայս վայր մեծապատիւ հայրենեաց

Բարձրեալ զըլխաւորութեամբք վայելչապէս ,
Վասն անուան իւրոյ միշտ պարծանացն ,
Ընծայեալ բարեաւ ընկալ լիուլի ,
Եւ ըստ ձեռաց յայս բարեգործութեան ։

Դիմեալ յայր 'ի նմին քաղաքայ այժմ՝
Կատարել զեւր կամն 'ի սուրբ եկեղեցի ,
Պարգեւաց եւ մրցիւ զնա լցուցեալ ,
Սուրբ բանիւ իւրով լուսաւորեալ ։

Կոչեսցի նմա Հըշմարիտ եւ բուռն պատշաճեսցի
'Ի փառս Աստուծոյ , որ կայ յաւիտեան ։

ԳՈՒՆԴ ԽԵՑԵՄՈՐԹ

Միջակ մի Վ ակեղեցի Հրաման, բնակեաց գործ մի յորում Հաստատեալ թէ երկիրս փոր է , եւ մեռու նաբա է 'ի կէսպատան ։ Իւ թէ 'ի ներքոյ են՝ հուր , ջուր , օդ , երկաթեղեայ անօթոտնք , ձկունք , միջատք , թըռչունք , չորքոտանիք , եւ մարդիկ ։ Աստուածաբան նաեւ զանգի սառցակերպ կեղեւայն՝ որով կէտն ներքս ։ Թուղթ ։

Յ․ Խ․ ՄԱՂԽԱՍԵԱՆ ։

ԳԻՏԱՆԻ ԽՐԱՏՔ

Որ աստէն միջինն խառն լինի՝ ղեկավար լեզին եւ գործոյական յերար խառանէ , եւ 'ի մեջմա ծանրածէ , այլ չլինի այն անդն միջին ։

—Որ աստէնն շատ լաւ լինի , նա դարձայծու այրէնն ։ Եւ 'ի քարեղենն ած , եւ 'ի սաստն գիր , ամէն լուսերն անդ ծորոյքին ։

—Որոյ սաստն սակաւ լինի՝ գէշն այնէ , գեղձն ծեծէ եւ ջուրն 'ի սաստն ցանէ զինչ որ սողունք լինի 'ի սաստն՝ ամէնն սատակին ։

—Օձ որ սաստն կենա , նա զզարձն ծեծէ , եւ ծխէ եւ զերթիքն կոյլ՝ յայն ժամն սատակի ։

Որ սաստն ճանճոտ լինի՝ զըռնեխն եւ զգուքուրան ծխէ 'ի սաստն , ամէն ճանճերն սատակին ։

Որու սաստն ճանճով լցվի փերթմէ նուշն , այն սատկի , որէ ջուր խառնեան 'ի սաստն ծուխ գիր , եւ փերթխէն եւ զգուան կոյլ , ամէն սատակին ։

Այլ դեղ զխաղէ մարթէն ծխէ 'ի սաստն , այլ մեխեր չմնայէ 'ի սաստն ։

ԻՏԳԻՐԱՆ ԱՐԻՐԱՏԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մ․ Գ․ Թովմասեանց Վ․ Նիկողոսեան